

**МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
(Мінсоцполітики)**

вул. Еспланадна, 8/10, м. Київ, 01601, тел.: (044) 226-24-45, факс: (044) 289-00-98 E-mail: info@mlsp.gov.ua,
Код ЄДРПОУ 37567866, реєстраційний рахунок 35213015078737 в ДКСУ м. Києва, МФО 820172

04.05.2019 № 142/0/3-19

На _____ від _____

Кабінет Міністрів України

**Щербата Г. С.
Щербата Н. М.**

foi+request-47814-2ef4047f@dostup.pravda.com.ua

Міністерство соціальної політики на виконання доручення Секретаріату Кабінету Міністрів України від 24.04.2019 № 8704/0/2-19 розглянуло запит Щербатої Г. С. та Щербатої Н. М. від 01.04.2019 та в межах компетенції щодо питань, порушених у пунктах 4, 5, 8 розділу IV запиту, повідомляє.

До пункту 4 (щодо притисів права та інших нормативних актів, які регулюють питання прожиткового мінімуму в Україні)

Правову основу для встановлення, затвердження та застосування прожиткового мінімуму визначено Законом України „Про прожитковий мінімум” від 15.07.1999 № 966-XIV (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14>) (далі – Закон № 966).

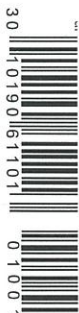
У статті 2 Закону № 966 визначена сфера застосування прожиткового мінімуму, у статті 3 - принципи формування наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг.

Згідно із статтею 4 Закону № 966 прожитковий мінімум щороку затверджується Верховною Радою України в законі про Державний бюджет України на відповідний рік.

Відповідно до статті 5 Закону № 966 для спостереження за динамікою рівня життя в Україні на основі статистичних даних про рівень споживчих цін Мінсоцполітики щомісяця розраховує фактичний розмір прожиткового мінімуму на одну особу, а також окремо для тих, хто відноситься до основних соціальних і демографічних груп населення.

До 2016 року включно при розрахунку фактичного прожиткового мінімуму застосовувались набори продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2000 № 656 „Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення” (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/656-2000-%D0%BF>), та наказ Мінпраці, Мінекономрозвитку, Держкомстату від 17.05.2000 № 109/95/157 „Про затвердження Методики визначення прожиткового мінімуму на одну особу та для осіб, які відносяться до основних соціальних і демографічних груп населення” (zareєстровано в Мін’юсті 12.06.2000 за № 347/4568) (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0347-00>).

Починаючи з 2017 року застосовується постанова Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 780 „Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення” (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/780-2016-%D0%BF>), та наказ Мінсоцполітики, Мінекономрозвитку, Держстату від 03.02.2017 № 178/147/31 „Про

затвердження Методики визначення прожиткового мінімуму” (zareestrovano v Min'юсті 01.03.2017 za № 281/30149) (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0281-17>).

Одночасно зазначаємо, що рішенням Окружного адміністративного суду м. Києва від 25.04.2018, постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 10.07.2018 та постановою Верховного Суду від 20.12.2018 у справі № 826/3639/17, постанова № 780 визнана нечинною.

Перегляд наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг, які затверджені постановою № 780, буде здійснено у порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 24.09.1999 № 1767 „Про науково-громадську експертизу набору продуктів харчування, набору непродовольчих товарів і набору послуг для встановлення прожиткового мінімуму” (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-99-%D0%BF>).

До пункту 5 (щодо існуючих притисів права та інших нормативних актів, які регулюють питання конституційної гарантії „достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї” в Україні)

Конституцією України (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>), зокрема, статтею 48 встановлено, що кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло. Крім того згідно із статтею 46 пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Закон № 966 відповідно до статті 46 Конституції України дає визначення прожитковому мінімуму, закладає правову основу для реалізації державою конституційної гарантії громадян на достатній життєвий рівень.

Правові засади формування та застосування державних соціальних стандартів, гарантій і нормативів регламентуються нормами Закону України „Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” від 05.10.2000 № 2017-III (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>) (далі – Закон № 2017). Відповідно до статті 6 Закону № 2017 базовим державним соціальним стандартом є прожитковий мінімум, встановлений законом, на основі якого визначаються державні соціальні гарантії та стандарти у сфері доходів населення.

Статтею 17 Закону № 2017 передбачено, що основні державні соціальні гарантії встановлюються законами з метою забезпечення конституційного права громадян на достатній життєвий рівень.

До числа основних державних соціальних гарантій, зокрема, включаються мінімальний розмір заробітної плати, мінімальний розмір пенсії за віком, розміри державної соціальної допомоги та інших соціальних виплат.

Правова основа для визначення мінімальної заробітної плати встановлена Законом України „Про оплату праці” від 24.03.1995 № 108/95-ВР, зокрема, у статтях 3, 3¹, 9 та 10 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>).

Визначення мінімального розміру пенсії за віком передбачено статтею 28 Закону України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” від 09.07.2003 № 1058-IV (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>).

Державна допомога на дітей надається відповідно до норм Закону України „Про державну допомогу сім'ям з дітьми” від 21.11.1992 № 2811-XII (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>) та Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1751 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF>).

Соціальний захист малозабезпечених сімей забезпечується шляхом надання їм допомоги відповідно до норм Закону України „Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям” від 01.06.2000 № 1768-III (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768->

14) та Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 № 250 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250-2003-%D0%BF>).

Закон України „Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю” від 16.11.2000 № 2109-III (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14/ed20180120>) гарантує особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю право на матеріальне забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України та їх соціальну захищеність шляхом встановлення державної соціальної допомоги на рівні прожиткового мінімуму. Порядок надання державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю затверджено наказом Мінсоцполітики, Мінфіну, МОЗ від 30.04.2002 № 226/293/169 (zareєстровано в Мін'юсті 31.05.2002 за № 466/6754) (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0466-02>).

Також згідно із статтею 18 Закону № 2017 однією з державних гарантій є індексація грошових доходів населення, яка встановлена з метою підтримання достатнього життєвого рівня громадян та купівельної спроможності їх грошових доходів в умовах зростання цін.

Закон України „Про індексацію грошових доходів населення” від 03.07.1991 № 1282-XII (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-12>) визначає правові, економічні та організаційні основи її проведення з метою дотримання встановлених Конституцією України гарантій щодо забезпечення достатнього життєвого рівня населення України. Порядок проведення такої індексації затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 № 1078 „Про затвердження Порядку проведення індексації грошових доходів населення” (зі змінами) (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1078-2003-%D0%BF>).

До пункту 8 (щодо правових та фактичних підстав визначення Кабінетом Міністрів України у 2017-2018 роках прожиткових мінімумів, поданих Верховній Раді України для ухвалення законів про бюджет на наступні роки)

Оскільки згідно із статтею 4 Закону № 966 прожитковий мінімум щороку затверджується Верховною Радою України в законі про Державний бюджет України на відповідний рік, при встановленні його розміру враховуються вимоги бюджетного законодавства. Зокрема, оскільки одним із принципів бюджетної системи України Бюджетним кодексом України (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>) визначено збалансованість, виходячи з якого повноваження на здійснення витрат бюджету повинні відповідати обсягу надходжень до бюджету на відповідний бюджетний період, при встановленні розміру прожиткового мінімуму враховуються можливості Державного бюджету України щодо фінансового забезпечення державних соціальних гарантій, які визначаються на його основі.

На 2017-2018 рік розміри прожиткового мінімуму були встановлені відповідно у статті 7 Закону України „Про Державний бюджет України на 2017 рік” від 21.12.2016 № 1801-VIII (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>) та у статті 7 Закону України „Про Державний бюджет України на 2018 рік” від 07.12.2017 № 2246-VIII (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>).

Перший заступник Міністра

О. Крентовська

